

לספרות, אפנות ועיון

איגרת ברכה לדב סדן בן ה-75

אמר המשורר: "האדם אינו אלא תבנית נוף מולדתו". ואותה פינת ארץ שבה נולד דב סדן היא גליציה, אותה תיאר בספרו "ממחוז הילדות". זה מחוז הילדות, המפרש את האיש ואת דרכו. כן גליציה היא מקור מחצבתם של כמה וכמה יהודים גדולים. בי"ת תוכנו. ארצם של יהודים אביונים. פועלים, חנוונים ותלמידי חכמים, שזכו למנה גדולה של חכמת חיים. חכמת האדם היתה כעין נכס משותף לכלל יהודיה, חכמת הספר ל"יחיד" סגולה שבתוכה.

סדן צמח משורשים אלה והוא תמצית-תמציתה של הוויה זאת. הוא עומד בשתי רגליו על אדמה יהודית, זכה ליצור בשתי שפותיה וייכנס לעמקי הפולקלור שלה, ולתאר את עולמה הרוחני וה"ממשי במחקר ובסיפור. הוא עיצב מן הלך לנעשה דמות פולקלורית: החכם הירושלמי מגליציה שחכמתו מאירה פנים בתורה ו"מאירה פנים לחברה. איש שעטרתו בעולם הרוח ושורשיו בחיי היומיום של עמו, והוא מחשיב את חכמת האדם לא פחות מחכמת ה"ספר ואת האדם מכל הספרים כולם. כשהוא יורד לסוף דעתם של ספרים הוא חוזר למעמקהם של אנשים ו"כשהוא מכיר מקרוב פרחי סופרים ומשמשיהם של תלמידי חכמים הוא רואה לנגד עיניו את הספרים שהם עתידים לכתוב. לא זו בלבד שהיצירה היהודית כולה מונחת בכיסו, אלא שכל אדם ואדם יהודי כמונח בקופתו. אין לך אדם שאין לו שם ואין לך שם שסדן אינו יודע את אבותיו. הגיאוגרפיה היהודית וההיסטוריה היהודית פרושות לפניו כיריעה והוא

ועל צירוף הניגודים וצירוף הפרטים, על אהבת האדם ואהבת הספר, אנחנו מודים לו ומאחלים לו אריכות ימים. עם ישראל זקוק למאה-ועשרים שלו, כדי שיעשה למענו מה שרק הוא יכול לעשות — יקבץ נידחיו ויוסיף עליהם ג' ש. הם גדבכים גוספים.

ג' ש.

(דברים בערב לכבוד פרופ' דב סדן בירושלים, ה' באדר תשל"ז).

מביא לעיתים גאולה לאותם אנשים שלא זכרו מנין באו ולאן הם הולכים, ובפניו — הם נתנו את הדין.

יש משהו נפלא באהבת הפרטים שלו, פרטים שבספר ובכל פרט ופרט שבישראל. רק מי שמבין את אהבת הפרט שלו עשוי להבין כיצד נצטברו והיו כל הפרטים הללו לכלל ולמיקשה אחת. כיצד הפכו אהבת היחיד שבישראל והפכים הקטנים של התורה ל"אהבת כלל ישראל ואהבת התורה.